

po prostu mówi Pismem św., pozwala mówić Pismu św., przywołuje je niekiedy w miejscach, gdzie mogłoby nie być oczekiwane — mając w tym wypadku na myśli dawne przyzwyczajenia teologiczne. Dalej — przypomnieć wypada, że jest to obecność Pisma św. w sposób naukowy wyjaśnionego. Wśród dokumentów napisanych przez Jana Pawła II nie ma na razie takiego, który by *ex professo* zajmował się problematyką biblijną. Może sprzyjającą w tym kierunku okolicznością będzie octogesima adveniens Papieskiego Instytutu Biblijnego, czyli jubileusz 80-lecia w roku 1989 tej wielce dla studiów biblijnych zasłużonej instytucji, którą papież uczci osobnym dokumentem o tematyce biblijnej.

Lublin

KS. JAN SZLAGA

Ks. Tadeusz Matras

XXV SYMPOZJUM BIBLISTÓW POLSKICH

Jubileuszowe Sympozjum Biblistów Polskich w dniach 16—17 września 1987 r. odbyło się w Częstochowie — na Jasnej Górze. Faktycznie było to XXIV-te spotkanie, ale XXV-ty rok działalności sekcji wykładawców Pisma św. przy Radzie Naukowej Episkopatu Polski. W okresie stanu wojennego w 1982 r. z przyczyn niezależnych nie zorganizowano sympozjum.

Za lokalizacją jubileuszowego sympozjum na Jasnej Górze przemówiły różne motywy. Najpierw Rok Maryjny, rozpoczęty w czerwcu i ogłoszony przez Jana Pawła II. Na Jasnej Górze koncentruje się życie duchowe narodu polskiego i tu przynosi się owoce zmagania i pracy. Należało więc oddać osiągnięcia dwudziestu pięciu lat Tej, która zawsze była najbliższą Słowa Wcielonego. Co roku bibliści spotykają się w różnych środowiskach naukowych, w jubileuszowym roku wypadało spotkać się u boku Tej, która w wieczniku wraz z Apostołami oczekiwała zesłania Ducha Poczeszyciała.

Obrazy biblistów otworzył prezes sekcji o. prof. dr hab. Hugolin Langkammer OFM (Lublin) apelując, aby tegoroczne spotkanie nabrało nie tylko naukowej ale również duchowej wymowy. Prezes zakomunikował o jeszcze jednym wyniesieniu bibliisty do godności biskupiej. Jest nim biskup pomocniczy w Kielcach — ks. dr Piotr Skucha. Ponadto ks. prof. Stanisław Grzybek (Kraków) został zamianowany infulatem. O. Profesor podał również informacje o uzyskanych przez biblistów stopniach i tytułach naukowych oraz stanowiskach dydaktycznych. Usprawiedliwił nieobecność ks. kard. Franciszka Macharskiego, który udał się na synod biskupów do Rzymu oraz o. opata tynieckiego Augustyna Jankowskiego OSB i innych profesorów. O sekretarzowanie spotkania poprosił ks. Tadeusza Matrasa (Kraków) i ks. Stanisława Hałasa SCJ (Stadniki). Wreszcie skierował słowa wdzięczności pod adresem OO. Paulinów za gościnne przyjęcie w prograch Jasnogórskiej Kany.

W obradach przedpołudniowych przewodniczył ks. doc. dr hab. Jerzy Chmiel (Kraków). Referat wygłosił ks. prof. dr hab. Joachim Gnilk

(Monachium) — członek Papieskiej Komisji Biblijnej i zarazem Papieskiej Komisji Teologicznej, *Iesu ipsissima mors* oraz podano trzy komunikaty: s. dr Józefa Ewa Jezierska OSU (Wrocław): *Preegzystencja chrześcijanina w ujęciu 2 Kor 5, 15*, ks. dr Henryk Lempa (Wrocław): *Symbolika eklezjalna w Apokalipsie św. Jana*, o. dr Marian B. Arndt OFM (Kłodzko): *Lokalizacja biblijnego Mefaat*.

Inauguracyjny referat ks. prof. J. Gnilki podjął interpretację śmierci Jezusa jako ekspiacji zastępczej, posiadającą swoje korzenie w przekazie Ostatniej Wieczerzy. Nowotestamentalne przekazy Ostatniej Wieczerzy łączy bowiem wspólna myśl, że Jezus oddaje życie za ludzi, za uczestników spotkania. Referat podawał interpretację śmierci Jezusowej należącej do Ostatniej Wieczerzy jako trwały element tradycji. Kontynuację służby Jezusa spełnianej na rzecz ludzi dostrzegał w Jego ostatniej posłudze, w oddaniu życia.

Przedstawione komunikaty podjęły różną problematykę. S. dr J. E. Jezierska OSU analizowała tekst 2 Kor 5, 15 wraz z paralelnymi stwierdzając, że wierni odkupieni przez Chrystusa winni żyć nie dla siebie ale dla Tego, który za nich umarł. To życie określała jako preegzystencję chrześcijanina, wynikającą z preegzystencji Chrystusa dla swego Ojca i ludzi. Preegzystencję chrześcijanina — dar wysłużony przez Zbawcę osadzała na miłości jako mocnym i trwałym fundamentem.

Ks. dr H. Lempa zajął się interpretacją czterech kategorii symboliki eklezjalnej w Apokalipsie św. Jana: Ludu Bożego, dualistycznej, chrystologicznej i eschatologicznej. Wykazał, że symbolika Janowa ujawnia mocne zakorzenienie w Starym Testamencie. Wyraża ona najbardziej istotne aspekty pojęcia Kościoła. Ukazuje stałą i ścisłą więź z Chrystusem osiągnąjąc pełną komunie dopiero z wywyższonym Jezusem, w którym zbawiona i odnowiona ludzkość odzyskuje utracone szczęście.

O. dr M. Arndt OFM przedstawił wyniki badań archeologicznych prowadzonych w dzisiejszej miejscowości Um er Rasas w Jordanii. Podczas nich odkryto resztki bizantyjskiego kościoła z mozaiką przedstawiającą różne miasta Ziemi Świętej. Wśród nich dwukrotnie występuje Mefaat — miasto z czasów Jozuego, przydzielone pokoleniu Rubena a potem miasto lewickie. Odkrycia mają wielką wartość nie tylko ze względu na identyfikację ruin Um er Rasas z biblijnym Mefaat, ale również dla historii chrześcijaństwa, historii sztuki i liturgii.

W obradach popołudniowych przewodniczył ks. prof. dr hab. Jan Łach (Warszawa) a referat wygłosił ks. prof. dr hab. Jan Szlaga (Lublin): *Pismo święte w nauczaniu Jana Pawła II*. W nim starał się wejrzeć w niektóre problemy nauczania papieskiego i podpatrzeć przede wszystkim miejsce, jakie Papież wyznaczył Pismu św. w swoich wystąpieniach. Stwierdzał, że obecny Papież mówi po prostu Pismem św., przywołuje jego teksty na wielu miejscach, wyjaśnia je w sposób naukowy. Wśród dokumentów ogłoszonych przez Jana Pawła II. nie ma wprawdzie bezpośrednio zajmującego się problematyką biblijną, ale w tych które przekazano wiernym, Autor nie odmówił poczesnego miejsca Słowu z kart ksiąg natchnionych. Pismo św. jest w nich obecne poprzez przedstawianą krytykę historyczną i literacką tekstów biblijnych a wreszcie przez egzegezę i wnioski teologiczne.

Pierwszy dzień obrad zakończono koncelebrowaną Mszą św. w kaplicy Matki Bożej przed Jej cudownym wizerunkiem. Koncelebrze Mszy św. przewodniczył ks. bp Andrzej Suski (Płock). Współkoncelebrowali: ks. bp Adam Odzimek (Sandomierz) oraz uczestnicy sympozjum. Homilię wygłosił o. prof. Hugolin Langkammer OFM. Mówił w niej o wierze Maryi opartej o „fiat”, mocno i zdecydowanie wypowiedzianym podczas zwiastowania i trwającym aż do krzyża. Posługę Słowa Bożego ma

bowiem znamionować wiara Maryi. Encyklika *Redemptoris Mater* jest apelem o taką wiarę.

Uczestnicy sympozjum wzięli również udział w jasnogórskim apelu przed cudownym obrazem naszej Matki i Królowej.

Drugi dzień spotkania rozpoczęto koncelebrowaną Mszą św. w bazylice jasnogórskiej. Mszy św. przewodniczył i podczas niej homilię wygłosił ks. bp Stanisław Nowak — biskup diecezjalny Częstochowy. W homilii nawiązał do roli proroków — widzących i słyszących i ukazał posłannictwo biblisty noszące charyzmat proroka — stróża i interpretatora Słowa Bożego. Pracę biblistów określił jako „męczeństwo litery”. Zaapelował, aby w Roku Maryjnym wszelką postugę wobec Słowa powierzyć Jasnogórskiej Pani.

Na zakończenie Mszy św. o. Prezes złożył ks. Biskupowi imienninowe życzenia. W oparciu o tekst Mk 3, 13—15 życzył, aby wszyscy kapłani diecezji byli razem z nim, byli głosicielami ewangelii i apostołami dobra oraz aby Matka Boża była zawsze z nim w pasterskim posługiwaniu.

Obrodom w tym dniu przewodniczył ks. prof. dr hab. Jan Kanty Pytel (Poznań). Wygłoszono w tym dniu trzy referaty: ks. doc. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB (Lublin): *Apokaliptyka u progu Nowego Testamentu*, ks. doc. dr hab. Jerzy Chmiel (Kraków): *Opowiadania biblijne: aspekt genologiczny i hermeneutyczny*, ks. dr Bogdan Poniży (Poznań): *Opowiadanie o wężu z brązu (Lb 21, 4—9) w świetle księgi Mądrości i Ewangelii św. Jana*.

Dwa pierwsze referaty miały charakter wprowadzący, trzeci egzegetyczny.

Ks. doc. R. Rubinkiewicz SDB podjął interpretację bardzo złożonego zagadnienia, jakim jest apokaliptyka wczesnego judaizmu. W sposób syntetyczny przedstawił stan współczesnych badań nad tym problemem a zwłaszcza niektórych jego aspektów: apokaliptyki jako zjawiska literackiego, pochodzenia apokaliptyki, jej istoty i środowiska życiowego. Pokazał, że w literaturze apokaliptycznej sięgano po wszystko, co mogło przyczynić się do obudzenia ducha religijnego w narodzie i umocnienia nadziei na lepszą przyszłość.

Ks. doc. J. Chmiel starał się przedstawić rolę i znaczenie opowiadania w tekście biblijnym. Zwrócił uwagę na opowiadanie mityczne i symboliczne, ukazując ich związek z przekazywaną treścią. Zdaniem referującego — opowiadanie wyrażając doświadczenie drugiego, doświadczenie paschalne — wiary w Mesjasza, nabierało charakteru kerygmatycznego stając się pośrednikiem pomiędzy zbawieniem a historią. Zmierzało do złożenia świadectwa wiary, do Chrystusa.

Ks. dr B. Poniży wychodząc z perykopy Lb 21, 4—9 zamieszczającej epizod o wężu z brązu podczas wędrówki Izraelitów na pustyni, zmierzał do stwierdzenia, iż Chrystus wywyższony na krzyżu jest pełnią Objawienia i Dawcą życia oraz pełni On rolę pośrednika między Bogiem a ludźmi. Ukazanie zaś wielowiekowej genezy biblijnej motywu wywyższania pozwala dostrzec w osobie Jezusa jedność doczesnej egzystencji i zbawienia wiecznego.

Tym razem dosyć dużo czasu przeznaczono — tak w pierwszym jak również w drugim dniu — na dyskusję. Była ona bardzo ożywiona.

W sympozjum brało udział 81 biblistów z różnych ośrodków naukowych w Polsce.

Ustalono, że następne spotkanie biblistów odbędzie się w Łodzi.

LISTA UCZESTNIKÓW SYMPOZJUM

1. O. Abramek Rufin Józef, ZP, 42-200 Częstochowa — Jasna Góra, ul. ks. Kordeckiego 2
2. O. Arndt Marian OFM, 57-300 Kłodzko, ul. Daszyńskiego 1
3. Ks. Bartnicki Roman, 00-498 Warszawa, ul. Książęca 21
4. Ks. Bednarz Michał, 33-100 Tarnów, Pl. Katedralny 6
5. Ks. Bielecki Stanisław, 25-513 Kielce, ul. Świerczewskiego 27
6. Ks. Brzegowy Tadeusz, 33-100 Tarnów, ul. Kapitulna 2
7. Ks. Bulka Oswald, 40-066 Katowice, ul. Mikołowska 32
8. Ks. Chmiel Jerzy, 31-003 Kraków, ul. Podzamcze 8
9. Ks. Chmura Edward, 37-700 Przemyśl, ul. Zamkowa 5
10. Ks. Chrostowski Waldemar, 02-107 Warszawa, ul. K. Dickensa 5
11. Ks. Czerski Janusz, 48-300 Nysa, ul. Bramy Grodkowskiej 5
12. O. Czyż Stanisław OMI, 64-211 Obra, ul. Szkolna 12
13. Ks. Dykiel Zbigniew, 20-039 Lublin, ul. Nowotki 7
14. Ks. Dyrda Jan, 66-001 Zawada
15. Ks. Ejsmont Marian, 10-087 Olsztyn, ul. Gotowca 33/4
16. Ks. Flis Jan, 22-454 Gielczew k. Lublina
17. Ks. Gądecki Stanisław, 62-200 Gniezno, ul. Seminaryjna 2
18. O. Gęgotek Anastazy OCD, 31-510 Kraków, ul. Rakowicka 18
19. Ks. Gnilka Joachim, Monachium (RFN)
20. Ks. Gołębiowski Marian, 87-800 Włocławek, ul. S. Karnkowskiego 3
21. Ks. Grzybek Stanisław, 30-066 Kraków, ul. Beniowskiego 39
22. Ks. Hałas Stanisław SCJ, 32-422 Stadniki 81
23. Ks. Hanelt Tadeusz, 62-200 Gniezno, ul. Seminaryjna 2
24. Ks. Hareźga Stanisław, 37-700 Przemyśl, ul. Zamkowa 5
25. Ks. Jachym Jan, 91-038 Łódź, ul. św. Antoniego 4
26. Ks. Jelonek Tomasz, 31-127 Kraków, ul. Kochanowskiego 3/2
27. S. Jezierska Ewa Józefa OSU, 50-140 Wrocław, pl. Nankiera 16
28. Ks. Józwiak Franciszek, 87-800 Włocławek, ul. S. Karnkowskiego 3
29. Ks. Komasa Michał, 42-360 Poraj k. Częstochowy, ul. Kościelna 7
30. Ks. Koncewicz Tadeusz SDS, 55-038 Osola, Bagno 31
31. Ks. Kończak Adam, 27-600 Sandomierz, ul. Zeromskiego 6
32. Ks. Kowalczyk Andrzej, 80-257 Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Słowackiego 79
33. Ks. Krawczyk Roman, 08-110 Siedlce, ul. 1 Maja 56
34. Ks. Kudasiewicz Józef, 20-039 Lublin, ul. Nowotki 7
35. Ks. Kulesza Stanisław, 09-400 Płock, ul. abpa Nowowiejskiego 2
36. O. Langkammer Hugolin OFM, 20-039 Lublin, ul. Nowotki 7
37. Ks. Leks Paweł SCJ, 32-422 Stadniki 81
38. Ks. Lempa Henryk, 50-328 Wrocław, ul. św. Idziego 4/6
39. Ks. Lenik Adam, 30-523 Kraków, ul. Zamojskiego 2
40. Ks. Lisiak Józef SAC, 05-850 Ożarów Mazowiecki, ul. Kilińskiego 20
41. Ks. Loska Tadeusz SJ, 30-250 Kraków, ul. Zaskale 1
42. Ks. Łach Jan, 01-842 Warszawa, ul. Reymonta 10/238
43. Ks. Łach Józef, 71-622 Szczecin, ul. J. Chryzostoma Paska 35a
44. Ks. Magda Michał SVD, 14-520 Pieniężno, Kolonia 19
45. Ks. Major Marek, 08-100 Siedlce, ul. Floriańska 3
46. Ks. Matras Tadeusz, 31-058 Kraków, ul. Stradomska 4
47. Ks. Matysiak Bogdan, 11-036 Gietrzwałd
48. Ks. Ochliński Jan, 48-300 Nysa, ul. Rodziewiczówny 15
49. Ks. bp Odzimek Adam, 26-600 Radom, ul. Sienkiewicza 13
50. Ks. Olszewski Ludwik, 17-312 Drohiczyn n/Bugiem, ul. Kościelna 10
51. Ks. Paciorek Antoni, 33-100 Tarnów, ul. Kapitulna 6
52. Ks. Paprocki Tadeusz, 15-077 Białystok, ul. Warszawska 116
53. Ks. Pawlak Leonard, 04-627 Warszawa-Anin, ul. Odsieczy Wiednia 13

54. O. Pietras Leonard ZP, 42-200 Częstochowa — Jasna Góra, ul. ks. Kordeckiego 2
55. Ks. Pindel Roman, 31-352 Kraków, ul. Pod Strzechą 16
56. Ks. Pisarek Stanisław, 40-050 Katowice, ul. gen. Zajęczka 2
57. Ks. Poniży Bogdan, 60-830 Poznań, ul. Krasińskiego 11/2
58. Ks. Potocki Stanisław, 37-700 Przemyśl, ul. Sciegiennego 4
59. Ks. Pytel Jan Kanty, 60-348 Poznań, ul. Skarbka 23
60. Ks. Rafiński Grzegorz, 80-586 Gdańsk, ul. Profesorska 17
61. O. Rosłon Wiesław Józef OFMConv, 00-225 Warszawa, ul. Zakroczyńska 1
62. Ks. Rubinkiewicz Ryszard SDB, 20-129 Lublin, ul. Kalinowszczyzna 3
63. Ks. Rumianek Ryszard, 00-322 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 52/54
64. Ks. Sieg Franciszek SJ, 02-532 Warszawa, ul. Rakowicka 61
65. O. Stańczyk Stanisław CSsR, 33-170 Tarnów-Tuchów, ul. Wysoka 1
66. Ks. Strycharz Edward TChr, 61-120 Poznań, ul. Lubrańskiego 1a
67. Ks. Strzelecki Stanisław, 15-057 Białystok, ul. Bolesława Chrobrego 10/65
68. Ks. bp Suski Andrzej, 09-460 Płock, ul. abpa Nowowiejskiego 2
69. Ks. Szewc Eugeniusz, 91-826 Łódź, ul. Pasterska 14
70. Ks. Szewciw Andrzej, 66-203 Jordanowo, Gościkowo-Paradyż
71. Szier Barbara, 20-638 Lublin, ul. Ochockiego 3/14
72. Ks. Szłaga Jan, 20-039 Lublin, ul. Nowotki 7
73. O. Szojda Damian OFM, 40-760 Katowice-Panewniki, ul. Panewnicka 76
74. Ks. Tronina Antoni, 20-039 Lublin, ul. Nowotki 7
75. Ks. Warzecha Julian SAC, 05-850 Ożarów Mazowiecki, ul. Kilińskiego 20
76. O. Witaszek Gabriel CSsR, 33-170 Tarnów-Tuchów, ul. Wysoka 1
77. Ks. Włodarczyk Stanisław, 42-200 Częstochowa, ul. św. Barbary 43
78. Ks. Wodecki Bernard SVD, 14-520 Pieniężno, Kolonia 19
79. Wojciechowski Michał, 02-956 Warszawa, ul. Królewicza Jakuba 13/2
80. Ks. Wolniewicz Marian, 61-100 Poznań, ul. Mieszka I — 9
81. O. Żebrowski Waldemar ZP, 42-200 Częstochowa-Jasna Góra, ul. ks. Kordeckiego 2

**POLSKIE TOWARZYSTWO TEOLOGICZNE
SEKCJA WYDAWNICZA W KRAKOWIE**

wydało:

1. CORPUS INSCRIPTIONUM POLONIAE
t. VIII — województwo krakowskie
z. 2: *Bazylika mariacka w Krakowie*
pod redakcją Zbigniewa Perzanowskiego
Kraków 1987, 190+46 ilustr. zł 700
2. KS. EDWARD STANIEK
HOMILIE — na niedziele i święta roku „B”
Kraków 1987, str. 117 zł 300

Wszystkie pozycje do nabycia w Wydawnictwie
31-064 KRAKÓW, UL. AUGUSTIAŃSKA 7